

Cures en infermeria al procés d'envellir

2013/2014

Codi: 101795

Crèdits: 3

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500891 Infermeria	OB	2	1

Professor de contacte

Nom: Manuel Quintanilla Martínez

Correu electrònic: Manuel.Quintanilla@uab.cat

Utilització d'idiomes

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Algun grup íntegre en anglès: No

Algun grup íntegre en català: Sí

Algun grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

No hi ha establerts prerequisits, però és recomana haver cursat a primer les assignatures Metodologia Científica, Comunicació i TIC's, Cultura Societat i Salut i Nutrició.

Objectius

L'envelliment de l'ésser humà és un procés natural que consisteix en un deteriorament progressiu de l'individu que s'inicia abans del naixement i que continua al llarg de tota la vida.

S'ha de tenir en compte que no totes les persones envelleixen de la mateixa manera. La qualitat de vida i el funcionament durant la vellesa està directament relacionat amb les accions que la persona realitza al llarg de tota la seva vida.

Cada persona viu el seu procés d'envellir com personal i irrepertible al que s'arriba en diferents condicions físiques, psíquiques i socials segons la seva història de vida.

A mida que augmenta l'edat de les persones existeix una major probabilitat de presentar problemes de salut, sense que aquestes puguin ser considerades malalties.

La disminució de la natalitat i l'augment de l'esperança de vida fa que augmenti la proporció d'adults grans a la població, això comporta la exigència d'una infermeria formada per donar resposta a les necessitats d'aquest grup de persones.

L'assignatura de cures d'infermeria al procés d'envellir forma part de les assignatures de formació bàsica, està inclosa a la matèria d'Infermeria Clínica juntament amb Cures Infermeres a l'Adult I, Cures Infermeres a l'Adult II, Cures Infermeres a la Infància, la Adolescència i a la Dona, Cures Infermeres a Salut Mental i les Cures Infermers en situacions complexes.

Objectius:

El seus objectius generals son:

Estudiar els canvis a nivell biològic, psicològic, social i econòmic que es produeixen a l'adult gran.

Planificar i dur a terme cures infermeres dirigides a persones, famílies o a grups, orientades als resultats en salut, i avaluar-ne l'impacte a través de guies de pràctica clínica i assistencial que descriuen els processos pels quals es diagnostica, tracta o cuida un problema de salut

L'assignatura està estretament relacionada amb les assignatures anteriorment mencionades, i amb la metodologia científica, la comunicació, l'assignatura de Cultura Societat i Salut, l'assignatura de Nutrició i amb els diferents practicums que es realitzaran al llarg del grau tan a l'atenció domiciliària com a l'hospitalària

Competències

Infermeria

- Basar les intervencions infermeres en l'evidència científica i en els mitjans disponibles.
- Demostrar que es comprenen, sense prejudicis, les persones: considerar-ne els aspectes físics, psicològics i socials, com a individus autònoms i independents; assegurar que es respectin les seves opinions, creences i valors, i garantir el dret a la intimitat, a través de la confidencialitat i el secret professional.
- Demostrar que es coneixen les estratègies per adoptar mesures de confort i atenció de símptomes, dirigides al pacient i la seva família, en l'aplicació de cures pal·liatives que contribueixin a alleugerir la situació de malalts avançats i terminals.
- Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua
- Dissenyar sistemes de cures dirigits a persones, famílies o grups, avaluar-ne l'impacte i establir-hi les modificacions oportunes.
- Fomentar estils de vida saludables, l'autocura, donant suport al manteniment de conductes preventives i terapèutiques.
- Identificar, analitzar i prendre l'opció resolutiva més adequada per donar resposta als problemes de l'àmbit professional, de manera eficient i eficaç.
- Oferir una atenció sanitària tècnica i professional adequada a les necessitats de salut de les persones ateses, d'acord amb l'estat de desenvolupament dels coneixements científics de cada moment i amb els nivells de qualitat i seguretat que s'estableixen a les normes legals i deontològiques aplicables.
- Planificar i dur a terme cures infermeres dirigides a persones, famílies o a grups, orientades als resultats en salut, i avaluar-ne l'impacte a través de guies de pràctica clínica i assistencial que descriuen els processos pels quals es diagnostica, tracta o cuida un problema de salut.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Resultats d'aprenentatge

1. Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
2. Identificar, analitzar i prendre l'opció resolutiva més adequada per donar resposta als problemes de l'àmbit professional, de manera eficient i eficaç.
3. Analitzar les intervencions infermeres i justificar-les amb evidències científiques i aportacions d'experts que les sustenten.
4. Argumentar amb evidències científiques quines són les cures infermeres més idònies per a fer una atenció professional adequada a les necessitats de salut de les persones.
5. Argumentar les intervencions infermeres amb evidència científica.
6. Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
7. Dissenyar estratègies que considerin els aspectes culturals i que garanteixin el respecte de les opinions, les creences i els valors, així com el dret a la intimitat i el secret professional.
8. Dissenyar plans de cures adequats als problemes d'infermeria més estesos al nostre àmbit.
9. Elaborar i aplicar plans de cures, en funció de la fase i/o l'etapa de la malaltia en la què es troba el pacient, utilitzant els principis teòrics i metodològics de la infermeria i avaluant-ne els seus resultats.
10. Establir relacions entre els coneixements i la pràctica.
11. Examinar les necessitats d'atenció i les estratègies de cures infermeres dirigides a les persones en situació de malaltia avançada i terminal i els seus familiars.
12. Explicar els factors de risc que incideixen en el procés de salut i malaltia.
13. Identificar els factors de risc determinants en el procés de salut-malaltia a nivell físic, emocional i social.
14. Identificar els problemes de salut més freqüents en les persones grans.
15. Identificar estratègies orientades a la readaptació de la vida diària mitjançant recursos de proximitat i suport.

16. Identificar i comprendre respostes psicosocials enfront de la pèrdua i la mort, i conèixer les mesures oportunes per ajudar les persones i les famílies en aquestes circumstàncies.
17. Identificar i explicar les guies de pràctiques clíniques i assistencials relacionades amb l'atenció de les demandes de salut de les persones durant tot el cicle vital i de les alteracions que es poden presentar, i proporcionar les cures necessàries en cada etapa
18. Identificar i prioritzar les diferents mesures de confort físic, emocional i espiritual en la fase avançada de la malaltia i al final de la vida.
19. Identificar les estratègies i les bases de l'atenció infermera en el control de símptomes en els malalts terminals.
20. Identificar les respostes psicosocials de les persones davant de les diferents situacions de salut (en particular, la malaltia i el patiment), i seleccionar les accions adequades per proporcionar-los ajuda.
21. Interpretar els aspectes culturals i els valors que determinen les conductes de salut.
22. Justificar les cures infermeres de qualitat adequades a les necessitats de salut.
23. Justificar les intervencions infermeres amb els processos fisiopatològics.
24. Planificar cures infermeres dirigides a persones, famílies o grups.
25. Plantejar propostes d'anàlisi fonamentades científicament i d'acord amb els recursos
26. Proposar protocols de cures dirigides a les persones amb risc d'emmalaltir.
27. Reconèixer les necessitats de salut durant les diferents etapes del cicle vital, des del moment del naixement fins al final de la vida.
28. Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.
29. Seleccionar els aspectes bàsics relacionats amb l'estil de vida saludable, l'autocura i les activitats preventives i terapèutiques en relació amb les necessitats de salut, dirigint les accions tant a la persona com als familiars o assistents responsables.
30. Valorar i tractar de manera integral les necessitats de salut en les persones grans.

Continguts

Principis i conceptes:

- Gerontologia: És la ciència que estudia el procés d'envelliment dels éssers vius i de la persona en particular des de totes les vessants: biològic, psicològic, socio - econòmic i cultural.
- Envelliment: És un conjunt de transformacions i/o canvis que apareixen a l'individu al llarg de la seva vida; és la conseqüència de l'acció del temps sobre els éssers vius. Aquests canvis són de tipus bioquímics, morfològics, fisiològics, socials, psicològics i funcionals.
- Edat efectiva de la persona: s'estableix tenint en compte diverses consideracions que ens permeten diferenciar quatre tipus d'edats: edat cronològica (per a la vellesa s'ha considerat l'edat de 65 anys), edat fisiològica, edat psíquica i edat social.
- Teories de l'envelliment: teories fisiològiques, teories bioquímiques i metabòliques, i teories genètiques
- Aspectes demogràfics: Concepte d'esperança de vida, evolució de l'ancianitat i causes de l'envelliment poblacional
- Canvis psicològics : Les funcions cognitives o intel·lectuals s'expressen mitjançant un producte o estructura psicològica: La intel·ligència. Aquesta pot ser entesa com la capacitat de adaptació al medi o com el conjunt de competències que permeten resoldre problemes contextualment rellevants: la intel·ligència fluida i la intel·ligència cristal·litzada.

La memòria és la funció més estudiada a l'àmbit de l'envelliment en general: memòria sensorial, memòria a curt plaç i memòria a llarg plaç.

Les demències.

- Canvis socials: Són fonamentalment el canvi del rol individual i el canvi del rol social
- Canvis biològics:

Envelliment cerebral: Modificacions estructurals i aspectes funcionals i bioquímics

Modificacions als òrgans dels sentits: auditives i visuals

Envelliment de l'aparell locomotor: Bases fisiològiques, l'osteoporosi i l'artrosi

Modificacions de la pell de l'adult gran

Canvis al sistema immune

Canvis a l'aparell digestiu

- Influència dels canvis en el procés d'envellir a la satisfacció de les necessitats bàsiques (seguint el model de la Virginia Henderson)

- Grans síndromes geriàtrics:

Termoregulació

Vertigen

Síncope

Alteracions hidroelectrolítiques

Incontinències

Restrenyiment

Immobilitat

Caigudes

Alteracions neurològiques

Demències

Alteracions psiquiàtriques

Alteracions cardiovasculars

Alteracions respiratòries

Alteracions digestives

Alteracions genitourinàries

Alteracions endocrino-metabòliques

Alteracions osteoarticulars

Tumoracions en els ancians

Metodologia

APRENTATGE BASAT EN PROBLEMES EN GRUP MIXT

La metodologia emprada serà la de l'Aprenentatge Basat en Problemes en grup mixt (ABPGM) que es du a terme mitjançant sessions tutoritzades i presencials a l'aula per analitzar una situació problema que condueix l'aprenentatge. Mitjançant aquesta situació/problema, l'estudiant adquireix habilitats per afrontar problemes, prioritzar i cercar informació, prendre decisions i avaluar la seva activitat.

La característica de l'ABPGM és que la primera sessió es realitza amb la totalitat del grup classe amb un professor/a i les dues restants en seminaris especialitzats en grups reduïts amb un professor/a cadascun.

En l'ABPGM, el rol de l'estudiant és actiu perquè és el responsable del procés del seu aprenentatge. El rol del professor/a és el de facilitador i guia d'aquest procés.

La presentació de la situació/problema : s'establirà l'ordre per treballar els escenaris i es penjaran en el Campus Virtual de les assignatures implicades.

Primera sessió de tutoria

La primera sessió es realitza amb tot el grup classe i es dirigida pel professor/a responsable de l'assignatura durant 4 hores.

- Pas 1. Anàlisi de la situació (1hora). Primer treball en grups

La finalitat d'aquest treball de grup és que, a partir del coneixement que es té, s'identifiqui tot el què es considera que s'ha d'aprendre i que estigui relacionat tant amb el problema plantejat com amb els resultats d'aprenentatge.

El grup ha de confeccionar un llistat de les preguntes que hagin sorgit en l'anàlisi de la situació. Tot seguit, amb el llistat de preguntes, s'haurà d'establir un ordre de prioritats en funció de la seva rellevància relacionada amb els resultats d'aprenentatge.

- Pas 2. Posta en comú de preguntes (50 minuts). Primera sessió plenària.

Un representant de cada grup comparteix amb la resta de la classe dues o tres preguntes escrivint-les a la pissarra. Posteriorment s'analitzen, s'ordenen per temàtica i/o seguint el procés d'atenció d'infermeria i es fa una prioritització en relació a la rellevància respecte als resultats d'aprenentatge.

- Descans: (20 minuts)
- Pas 3. Pla de treball (40 minuts). Segon treball en grups

L'objectiu és elaborar un pla de treball en concordança amb les preguntes prioritzades en el plenari. Finalment, s'han d'identificar possibles fonts d'informació.

- Pas 4. Posta en comú del pla de treball (60 minuts). Segona sessió plenària.

L'objectiu és dissenyar a la pissarra el pla de treball que tindrà una part comú per a tots els grups i aquells aspectes que han pogut interessar a cada grup en concret. Per fer-ho, un representant de cada grup comparteix amb la resta de la classe les preguntes, el pla de treball elaborat i les possibles fonts on cercaran informació.

- Pas 5. Selecció de temes d'estudi (10 minuts). Sessió plenària.

El docent recomana aquells temes que considera que han de ser d'estudi individual. Es pot suggerir fonts d'informació.

Cada grup haurà d'enviar el seu pla de treball al professor/a corresponent.

Les següents sessions, es desenvolupen en grups d'estudiants amb el professor/a corresponent.

Segona sessió de tutoria

El grup discuteix les estratègies individuals de cerca i les fonts de consulta utilitzades per valorar críticament la informació recollida (la fiabilitat de les fonts, els mètodes d'investigació utilitzats, els mètodes estadístics aplicats,...). Es discuteix el pla de treball planificat, on tots els components del grup han de tenir l'oportunitat d'explicar la informació que han estudiat. Amb aquesta posta en comú, els estudiants s'estan capacitant per a

l'avaluació crítica i correcció del seu coneixement previ, alhora que desenvolupa l'habilitat d'avaluar críticament el seu raonament del problema. Com a resultat de la discussió han d'extreure un resum de coneixements i abstracció dels principis i els conceptes que puguin ser aplicats a altres situacions anàlogues.

Tercera sessió de tutoria

En aquesta s'analitza la situació problema treballada i es fa una síntesi de l'aprenentatge i objectius assolits. Es tracta de contestar les següents preguntes: Què és el que s'ha après de nou treballant el problema? Com es relaciona aquest aprenentatge amb els objectius? Quins principis o conceptes nous s'han discutit? Quins s'han après? Del que s'ha après, què ajudarà a entendre diferents problemes o situacions en el futur? Quines àrees d'aprenentatge es van identificar però no es van treballar? Preguntes totes elles que permeten identificar el coneixement assolit i el que encara resta pendent.

Es finalitza aquesta tercera sessió amb l'autoavaluació, l'avaluació entre iguals i la del professor/a.

CLASSES EXPOSITIVES

També es contemplen classes expositives amb la finalitat de clarificar dubtes i relacionar conceptes on els estudiants hi tinguin una major dificultat.

Les tutories individualitzades es podran concretar contactant prèviament pel Campus Virtual amb el professor/a.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Seminaris (aprenentatge basat en problemes)	18	0,72	3, 4, 5, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 25, 27, 28
Teoria	12	0,48	14, 15, 21, 28, 30
Tipus: Autònomes			
Definició de paraules clau i estratègies de cerca en dades bibliogràfiques. Lectura comprensiva de textos. Realització de esquemes, síntesis i resum de les evidències trobades.	41	1,64	3, 5, 10, 25, 28

Avaluació

Avaluació formativa de l'ABPGM

L'avaluació de l'ABPGM suposa el 60% de la nota final. Consisteix en una avaluació oral en finalitzar cadascuna de les situacions d'ABPGM i una escrita mitjançant un informe que el tutor/a lliura en acabar la unitat i que és compartit per les assignatures integrades.

L'objectiu d'aquesta avaluació és que serveixi d'estímul de l'aprenentatge per retroalimentar el procés. Es contemplen quatre dimensions: la responsabilitat, les habilitats d'aprenentatge, la comunicació i el treball en grup.

La prova escrita suposa el 40% de la nota final. Té com objectiu avaluar l'adquisició de coneixements de l'assignatura i l'autonomia per plantejar l'anàlisi d'un problema. Aquesta avaluació és durà a terme mitjançant l'anàlisi individual d'un cas i la resposta escrita a preguntes obertes i/o tancades relacionades amb el cas. En

aquesta prova s'avaluarà també competències transversals com: expressió escrita, coherència argumental i la gestió del coneixement seleccionat.

Les pràctiques de laboratori són obligatòries i s'avalua l'assistència i l'aprofitament responsable de les mateixes. Les faltes d'assistència repercuteixen en la nota final de l'assignatura, suposant una reducció del 10 % de la mateixa.

OBTENCIÓ DE LA QUALIFICACIÓ FINAL

El requisit per a l'obtenció de la nota final és haver-se presentat a totes les parts avaluatives.

Es considerarà no presentat, de totes les assignatures integrades que configuren la unitat, quan l'estudiant hagi faltat al 30% de les sessions d'ABPGM.

La qualificació final de cadascuna de les assignatures integrades en la unitat d'ABPGM serà el sumatori de les diferents parts que la configuren. Segons l'acord 4.4 del Consell de Govern 17/11/2010 de la normativa d'avaluació, les qualificacions seran:

Del 0 a 4,9 = Suspens

Del 5,0 al 6,9 = Aprovat

Del 7,0 al 8,9 = Notable

Del 9,0 al 10= Matrícula d'Honor

L'estudiant té dret a la revisió de les proves d'avaluació. Per a tal fi es concretarà la data en el campus virtual.

Els estudiants que no hagin superat l'assignatura per mitjà de l'avaluació continuada es podran presentar a una prova de síntesi. Aquesta serà valorada per una comissió avaluadora configurada a tal efecte que s'encarregarà, a més a més, de dissenyar (si s'escau) aquesta prova.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Avaluació continuada (metodologia ABP)	60%	2,4	0,1	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30
Examen (proves escrites)	40%	1,6	0,06	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30

Bibliografia

Donat que una de les competències generals que es pretén que adquireixi l'estudiant és la de desenvolupar estratègies per a un aprenentatge autònom (CG2), i que l'activitat dirigida pel docent és l'Aprenentatge Basat en Problemes (ABP), no s'especifica la bibliografia.

En l'ABP l'estudiant ha de fer-se competent en la cerca d'informació i lectura crítica de la mateixa. En la primera sessió els estudiants, en funció del pla de treball plantejat, esbrinen quines són les fons d'informació adients per al seu pla de treball. En la segona sessió expliquen les dificultats que han tingut en la cerca i confronten les troballes i evidències. En funció d'aquest treball compartit raonen la idoneïtat o no, de la mateixa.

Aquests són els raonaments fonamentals pels quals no es considera oportú que el professorat presenti un llistat específic de bibliografia.